

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КАНАДИ

FEATURES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT MODEL OF CANADA

Пащенко О.В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри
міжнародної економіки і світових фінансів,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Карташова В.В.

студентка,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Pashchenko Olha

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
of the department of International Economics and World Finance,
Oles Honchar Dnipro National University

Kartashova Vladlena

Student of the Department of International Economics and World Finance,
Oles Honchar Dnipro National University

У статті розкрито сутність моделі сталого розвитку, яка передбачає розроблення та реалізацію світовою спільнотою та країнами, зокрема, програми еволюційного переходу до стабільного і збалансованого розвитку, збереження сприятливого навколишнього середовища і природно-ресурсного потенціалу планети. Охарактеризовано модель сталого розвитку Канади, особливістю якої визначено намагання стати лідером у вирішенні екологічних проблем та стимулювання «зеленої» економіки. Розглянуто економічну, соціальну та екологічну політику Канади, яка характеризується комплексним підходом до вирішення питань, пов'язаних із природними ризиками. Встановлено пріоритети, цілі, завдання та першочергові заходи щодо їх досягнення відповідно до Федеральної стратегії сталого розвитку Канади – основний засіб планування і звітності у даній сфері. Встановлено провідні позиції Канади у таких міжнародних рейтингах, як індекс конкурентоспроможності та економічної свободи, індекси екологічного виміру, людського розвитку та якості життя.

Ключові слова: сталий розвиток, цілі сталого розвитку, модель сталого розвитку Канади, економічний, соціальний та екологічний сталий розвиток.

В статье раскрыта сущность модели устойчивого развития, которая предусматривает разработку и реализацию мировым сообществом и странами, в частности, программы эволюционного перехода к стабильному и сбалансированному развитию, сохранение благоприятной окружающей среды и природно-ресурсного потенциала планеты. Охарактеризована модель устойчивого развития Канады, особенностью которой являются попытки стать лидером в решении экологических проблем и стимулирования «зеленой» экономики. Рассмотрена экономическая, социальная и экологическая политика Канады, которая характеризуется комплексным подходом к решению вопросов, связанных с природными рисками. Установлены приоритеты, цели, задачи и первоочередные меры по их достижению в соответствии с Федеральной стратегией устойчивого развития Канады – основным средством планирования и отчетности в данной сфере. Установлены ведущие позиции Канады в таких международных рейтингах, как индекс конкурентоспособности и экономической свободы, индексы экологического измерения, человеческого развития и качества жизни.

Ключевые слова: устойчивое развитие, цели устойчивого развития, модель устойчивого развития Канады, экономическое, социальное и экологическое устойчивое развитие.

The article deals with the concept of sustainable development in terms of the most important stages of its formation. Emphasizes that an English term “sustainable development” acquired a new socio-cultural status, which reflects the particular form of maintaining a stable relation between the social parameters of humanity and the natural environment of its habitat, only after the publication of the report “The Our Common Future” and the subsequent its discussion at the UN Conference on Environment and Development in Rio de Janeiro in 1992. The idea of

sustainable development as a fundamental paradigm of the assess and justify priorities of modern sociodynamics in its global, regional and local-national projections received further specification and refinement in the materials and solutions of authoritative international forums and conferences. Also, in the materials of this conference quite clearly are expressed the idea about the systemic nature of the concept of "the sustainable development" and the need to integrate in its contents of the economic, environmental and socio-cultural factors. The sustainable development model provides for the development and implementation of the program for the evolutionary transition to stable and balanced development, preservation of a favorable environment and the planet's natural resource potential by the world community and countries. Recently, more and more popular becomes context of using the concept of "sustainable development". One of the first to initiate sustainable development is Canada. The main document that defines the goals, principles, tasks and priority measures to achieve them is The Federal Sustainable Development Strategy for 2019-2022. A feature of sustainable development model of Canada is attempting to become a leader in solving environmental problems and stimulating a green economy. At the same time, economic, social and environmental policies of Canada are characterized by a comprehensive approach to addressing environmental risks. Positive experience in resolving issues of sustainable economic, social and environmental development of Canada is based on its leading positions in international ratings: competitiveness index, index of economic freedom, environmental performance index, human development index, quality of life index.

Key words: *sustainable development, sustainable development goals, Canada's sustainable development model, economic, social and environmental sustainable development.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Одними з глобальних проблем сучасного розвитку світового господарства є обмеженість ресурсів та неможливість задоволення все зростаючих потреб людства, що в подальшому може призвести до нестійкого стану не тільки економічної сфери, а й соціальної, екологічної та політичної. У зв'язку із цим особливою актуальності в сучасній науці набула проблематика сталого розвитку, що передбачає пошук та обґрунтування конструктивної моделі подальшого розвитку цивілізації і подолання вже існуючих соціально-економічних та екологічних аномалій. Сталий розвиток країни є основоположною категорією, яка визначає її місце у світовому рейтингу. Позиції Канади щодо актуальних проблем і ризиків подальшого розвитку світової спільноти зумовлені сукупністю соціально-економічних, геополітичних та культурно-ціннісних характеристик. Окрім того, Канада – одна з найбільших за територією та розвинених держав сучасного світу, яка має величезний потенціал природних ресурсів, забезпечує своїм громадянам високий рівень життя та займає провідні позиції у різних світових рейтингах. Позитивний досвід Канади у вирішенні питань сталого економічно-соціального та екологічного розвитку може бути корисним для вдосконалення української концепції сталого розвитку та вирішення її першочергових завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Розроблення концепції сталого розвитку знаходиться у центрі уваги впливових міжнародних форумів, що ставлять собі за мету інформування громадськості про масштаби і характер реальних екологічних загроз, джерела нестабільності та протиріч у міжнародному співтоваристві, наростаючу нерівномірність світового економічного й культурного розвитку, яка створює підґрунтя для нових

конфліктів та ризиків. Економіко-теоретичний зміст даної проблематики висвітлено у роботах таких авторів, як О.В. Будько, Б.В. Буркинський, І.П. Дудидкіна, В.В. Євдокимов, А.І. Зеленков, Л.А. Свистун, В.Н. Степанов, С.К. Харичков та ін. Сучасні тенденції забезпечення сталого розвитку Канади детально вивчали такі науковці, як А.Р. Ахметшина, О.М. Захарчук, В.Г. Поліщук, А.Г. Сахаров.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. На думку авторів, варто поглиблювати дослідження висвітлених питань, зокрема в контексті реалізації Стратегії сталого розвитку України до 2030 р. для забезпечення макроекономічної стабільності, економічного балансу та соціальної згуртованості.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є характеристика моделі сталого розвитку Канади, огляд її основних цілей та дослідження позицій у міжнародних індексах.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Модель сталого розвитку – організація суспільних відносин, покликана вирішувати завдання збалансованості поточного та подальшого розвитку, що усуває проблему несправедливого розподілу ресурсів усередині та між поколіннями. Концепція сталого розвитку стала закономірним результатом технічного прогресу, зростання економіки і змін в суспільній свідомості, у результаті яких у другій половині ХХ ст. людство досягло розуміння взаємозалежності всіх складників суспільного розвитку [1, с. 41].

Офіційно термін «сталий розвиток» був прийнятий на Всесвітній конференції ООН із навколишнього середовища і розвитку, що проходила в Ріо-де-Жанейро у 1992 р. За визначенням Комісії ООН, сталий розвиток – це розвиток, в якому «задоволення потреб теперішнього часу

не підриває здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [2]. Однак дане поняття постійно уточнюється, а деякі вчені взагалі вважають, що «сталий розвиток» – невдалий переклад англійського терміна Sustainable Development (від sustain – підтримувати). Так, на думку А.П. Назаретяна, більш точно передає зміст концепції термін «регульований розвиток – цілеспрямований контроль над змінами, що відбуваються, прогнозування і компенсація найбільш небезпечних несталостей і диспропорцій розвитку» [3, с. 145].

Основними складниками моделі сталого розвитку є економічна, соціальна та екологічна сфери, відповідні їх види діяльності та напрями політики. Кожен зі складників базується на загальних принципах сталого розвитку і водночас має свої особливості, цілі та імперативи функціонування, взаємодії в рамках інтеграційного механізму та єдиної політики сталого розвитку, тому залежно від сфери діяльності науковці, фахівці та управлінці роблять акцент на тих або інших аспектах.

Економічний сталий розвиток передбачає довгострокове економічне зростання і справедливість, засновані на ефективному виробництві з використанням екологічно-, енерго-, природо- і ресурсозберігаючих технологій, включаючи переробку і видобуток сировини, створення екологічно прийнятної продукції, мінімізацію, переробку та знищення відходів. Соціальний сталий розвиток спрямований на затвердження правових і демократичних основ, модернізацію потреб та споживання, розвиток творчого потенціалу людини, збереження різноманіття та взаємного співіснування соціальних і культурних систем, пріоритетами якого є: забезпечення зайнятості, задоволення потреб людей в освіті, медичній допомозі та інших життєво важливих благах, збереження національно-культурних і релігійних традицій, дотримання прав і свобод людини тощо. Екологічний сталий розвиток має забезпечувати життєздатність та спроможність до відтворення природної екосистеми шляхом дбайливого використання природних ресурсів і збереження навколишнього середовища як результат прийняття економічно прийнятних рішень, що ведуть до скорочення споживання природних ресурсів та зниження забруднення навколишнього середовища [1, с. 42; 4, с. 862]. Варто зауважити, що першочерговим завданням, відповідно до моделі сталого розвитку, є економічне зростання, але охоплюються й багато інших сфер життя: скорочення нерівності, підвищення основних стандартів життя, просування інтегрованого сталого управління природними ресурсами тощо.

Таким чином, модель сталого розвитку проголошує програму еволюційного переходу світової спільноти до стабільного і збалансованого розвитку з урахуванням не тільки завдань соціально-економічної динаміки, а й збере-

ження сприятливого навколишнього середовища і природно-ресурсного потенціалу планети [5, с. 29–31].

Особливо активно ідея сталого розвитку поширювалася у світі в останні 10–15 років. Велика кількість країн зробила реальні кроки до переходу до сталого розвитку, створивши державні органи та розробивши чи розробляючи документи національного рівня, що орієнтують розвиток на шлях сталості, при цьому враховуючи власні, існуючі в даний період, тенденції у соціальній, економічній та екологічній сферах [6, с. 110].

Федеральний уряд Канади одним із перших ініціював розвиток на засадах сталості, виробив і проводить свою власну політику в питаннях законодавства, закупівель, досліджень і співпраці з бізнесом, забезпечуючи досягнення високих соціальних гарантій. Особливістю концепції сталого розвитку Канади є намагання стати лідером у вирішенні екологічних проблем. Ключовою сферою виступає екологічно збалансований розвиток, при цьому значна увага приділяється регіональному рівню (розробленню регіональних стратегій, планів та програм). Фінансово-економічними інструментами, що застосовуються під час вирішення проблематики сталого розвитку, є адміністративні методи у поєднанні з економічними: податки, обов'язкові ресурсні платежі, плата за забруднення, субсидії, позики, страхування, податковий кредит, прискорена амортизація, податкові пільги [7, с. 290].

Стосовно економічної політики канадський уряд дотримується цілей забезпечення стабільності макроекономічних показників і мінімізації впливу кризових явищ в інших державах на економіку країни. Ліквідація дефіциту державного бюджету є одним із пріоритетних завдань у середньостроковій перспективі.

Канада, як і багато інших країн, розглядає екологічні проблеми і виклики як нерозривно пов'язані з пріоритетами економічного розвитку. Концепції сталого розвитку та «зеленого» зростання інтегровані в економічні програми уряду. У зв'язку з великою територією для Канади актуальна проблема ефективного управління водними та земельними ресурсами. Федеральний уряд країни і місцеві органи влади планують використовувати інтегрований підхід до управління водними екосистемами, який спрямований на забезпечення їхнього сталого розвитку, запобігання негативним наслідкам повеней і збалансованості інтересів усіх груп, які використовують водні ресурси.

Також велике значення для Канади мають соціальні аспекти екологічних проблем, зокрема вплив процесу урбанізації на стан навколишнього середовища. Уряду країни вдалося поліпшити умови життя представників корінних народів Півночі у містах за допомогою реалізації стратегії урбанізації корінного населення (Urban

Aboriginal Strategy), яка передбачала взаємодію місцевих органів влади та зацікавлених груп жителів. Також Канада співпрацює з іншими державами і міжнародними організаціями у питаннях урбанізації з метою обміну досвідом у даній сфері [8, с. 88–92].

Пріоритетними екологічними цілями країни є: гарантування безпеки повітря, води й землі, охорона та раціональне використання відтворювальних природних ресурсів, захист тваринного й рослинного світу, збереження комплексу північних територій, забезпечення глобальної екологічної безпеки, екологізація управлінських рішень на всіх рівнях, мінімізація наслідків надзвичайних екоситуацій. Для Канади характерний підхід до фінансування природоохоронних проєктів на основі критеріїв еколого-економічної ефективності, тобто першочергово реалізуються такі екологічні проєкти, які, крім поліпшення природоохоронних показників, є економічно вигідними [7, с. 290].

Будучи країною, активно залученою в глобальні міграційні процеси, Канада розглядає соціальні виклики як у контексті внутрішньої політики, так і в контексті міжнародних відносин. Основна увага приділяється питанням охорони здоров'я, планування сім'ї, старіння нації та міграційній політиці. Канада дотримується підходу, згідно з яким соціальні проблеми не можуть бути вирішені окремо від інших проблем розвитку (охорона здоров'я, продовольча безпека, освіта тощо) [8, с. 94].

Варто зауважити, що 19 липня 2019 р. уряд Канади представив четверту Федеральну стратегію сталого розвитку країни (The Federal Sustainable Development Strategy – FSDS), яка є основним засобом планування і звітності у даній сфері, встановлює пріоритети, цілі та завдання й визначає першочергові заходи щодо їх досягнення. FSDS на 2019–2022 рр., вдосконалюючи попередню стратегію, продовжує підтримувати бачення, що Канада є однією з найзеленіших країн світу [9].

Федеральний закон про сталий розвиток Канади визначає сталий розвиток як такий, що відповідає потребам сьогодення без шкоди задовольняти власні потреби майбутніх поколінь. З екологічного погляду це означає досягнення низьковуглецевого, екологічно відповідального економічного зростання, підтримання та відновлення екосистем країни, а також забезпечення чистого та здорового середовища життя канадців [9].

Основними цілями даної стратегії виступають такі:

- ефективні дії щодо зміни клімату (зменшення загальних викидів парникових газів у Канаді на 30% до 2030 р. відносно рівня викидів 2005 р.);

- «зелене» управління (уряд Канади має перейти до низьковуглецевих, кліматично стійких та «зелених» операцій, скоротивши викиди

парникових газів від федеральних урядових будівель та автопарків на 40% до 2030 р. відносно рівня викидів 2005 р.);

- чисте зростання (зростаюча галузь чистих технологій Канади сприяє чистому зростанню та переходу до низьковуглецевої економіки шляхом виконання плану щодо подвоєння інвестицій федерального уряду в дослідження, розвиток та демонстрацію чистої енергії до 2020 р.);

- сучасна і стійка інфраструктура (забезпечення формування сучасної, стабільної інфраструктури шляхом вкладання 20 млрд дол. до 2025–2026 рр. в ініціативи із «зеленої» інфраструктури, які зменшують викиди парникових газів та поліпшують кліматичну стійкість і якість навколишнього середовища);

- чиста енергія (усі канадці мають мати можливість доступу до надійної та стійкої енергії у зв'язку з виробленням до 2030 р. 90% і в довгостроковій перспективі 100% електроенергії з поновлюваних джерел);

- здорові береги та океани (збереження до 2020 р. 10% прибережних і морських районів);

- чисті озера й річки (чисті озера та річки мають підтримувати економічне процвітання та добробут канадців);

- стає управління землею та лісами (запровадження охорони принаймні 17% наземних територій та внутрішніх вод за допомогою мереж заповідних територій та інших ефективних заходів щодо їх охорони до 2020 р.);

- здорові популяції дикої природи (забезпечення чисельності популяції 59% керованих мігруючих видів птахів у межах прийнятної діапазону до 2025 р.);

- чиста питна вода (100% фінансова підтримка програм забезпечення водою жителів Канади до 2021 р.);

- стає харчування (забезпечення безпечного та доступного постачання продовольства, зменшуючи ризики для тварин та рослинних ресурсів від шкідників, хвороб та інших небезпек та запобігаючи ризикам для здоров'я канадців);

- зближення канадців із природою (стимулювання участі канадців у заходах щодо збереження біорізноманіття);

- безпечні та здорові співтовариства (запровадження системи управління якістю повітря) [9; 10].

Основоположними принципами FSDS Канади на 2019–2022 рр. виступають принцип попередження (запобігання деградації навколишнього середовища) та принцип екологічно ефективного використання природних, соціальних та економічних ресурсів (реалізація економічних та соціальних цілей без шкоди для навколишнього середовища) [9]. Окрім того, дана стратегія базується й на інших важливих принципах, а саме:

- принципі справедливості між поколіннями, який передбачає збереження земель, води та

дикої природи та вирішення таких проблем, як зміна клімату – загроза добробуту майбутніх поколінь;

– принципі відкритості та прозорості, що передбачає інформування канадців про реалізацію стратегії «зеленого» розвитку країни;

– принципі залучення корінних народів, урядів та організацій до сталого розвитку;

– принципі співпраці, який забезпечує участь партнерів, канадців і зацікавлених сторін у формуванні остаточної стратегії, а також співпрацю департаментів та агенцій по всьому уряду для досягнення поставлених цілей і завдань;

– принципі, згідно з яким результативність поставлених цілей має вимірюватися конкретними індикаторами [9].

Для оцінки діяльності урядів країн світу на міжнародному рівні розроблено методики оцінки сталого розвитку країни, які дають можливість проводити комплексний аналіз усіх його складників (економічного, соціального та екологічного) і рівня їх гармонізації.

Економічний вимір сталого розвитку представлено двома показниками: індексом конкурентоспроможності, який щороку визначається представниками Всесвітнього економічного форуму; індексом економічної свободи, що публікується центром фонду The Heritage Foundation.

Екологічний складник оцінки сталого розвитку представлений індексом екологічного виміру і щорічно визначається представниками Центру з екологічного законодавства та політики Єльського університету (США).

Соціальний вимір включає два індекси – людського розвитку, що визначається ООН, і якості життя, який щорічно розраховується Міжнародною організацією International Living [6].

Для визначення загальних тенденцій сталого розвитку Канади розглянемо її позиції в указаних індексах.

Відповідно до даних Всесвітнього економічного форуму, в індексі конкурентоспроможності 2018 р. Канада посіла 14-е місце, піднявшись на одну позицію. Такі тенденції пов'язані з нестабільним макроекономічним середовищем (47-е місце), рівнем освіти (28-е місце), технологічним розвитком, рівнем інновацій та умовами ведення бізнесу (20-е місце). З іншого боку, Канада займає сьоме місце за ефективністю на ринку праці [11].

В індексі економічної свободи 2018 р. Канада посіла дев'яту позицію, втративши 0,8 пункти відносно 2017 р., що пов'язано зі зниженням ефективності судової системи, цілісності уряду і свободи праці. Варто зауважити, що Канада займає перше місце серед 32 країн регіону Північної і Південної Америки, її загальний бал значно перевищує середній регіональний та світовий [12]. Економічну конкурентоспроможність Канади підтримували сильне верховенство права та міцні інституційні основи системи відкритого ринку, фінансування інфраструктурних

проектів урядом. Натомість податкові ставки збільшилися на національному рівні та в деяких провінціях, також значну економічну невизначеність створило повторне обговорення НАФТА [12].

В індексі екологічного виміру Канада посіла 25-ту позицію у 2018 р. зі 180 країн. Рейтинг Канади залишився незмінним порівняно з показниками 2016–2017 рр. Сильні позиції Канади визначали такі складники індексу: якість повітря (4-е місце), вплив важких металів (10-е місце) та сталє землеробство (12-е місце). Натомість за показниками клімату та енергії (137-е місце), сталим рибальством (121-е місце) та інтенсивністю викидів забруднюючих речовин в атмосферу (110-е місце) Канада зайняла низькі позиції в рейтингу [13].

За даними ООН, в індексі людського розвитку Канада посіла 12-е місце, не змінивши своїх позицій порівняно з попереднім роком. Відповідно до індексу гендерного розвитку, Канада належить до групи країн із високими показниками рівності між чоловіками і жінками; за індексом гендерної нерівності (показника, що вимірює нерівність досягнень між жінками і чоловіками за трьома вимірами: репродуктивного здоров'я, розширення прав і можливостей та ринку праці) Канада посіла 20-ту позицію; відповідно до показників забезпеченості освіти, 100% населення Канади має щонайменше середню освіту; приріст ВВП на душу населення в Канаді становив 1,8%; найбільший показник безробіття спостерігався серед молоді – 12,3%; за показниками безпеки компоненти, якості освіти та медицини, рівня життя Канада також посідає провідні позиції; за показником мобільності людей та капіталу значна частка від ВВП припадає на торгівлю – 64,1% та лише 1,7% – на надходження прямих іноземних інвестицій у країну, чистий коефіцієнт міграції – 6,5 [14].

В індексі якості життя Канада у 2018 р. посіла 13-ту позицію. Сам індекс охоплює шість різних підкатегорій: варіанти відпочинку (38-е місце), здоров'я і благополуччя (10-е місце), безпека і захист (7-е місце), особисте щастя (50-е місце), подорожі та транспорт (38-е місце) і цифрове життя (7-е місце) [15].

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що канадський уряд керується комплексним підходом до вирішення питань, пов'язаних із природними ризиками, враховуючи взаємозалежність екологічних проблем, економічних і соціальних чинників. Особливістю моделі сталого розвитку Канади є забезпечення екологічно збалансованого розвитку. Крім того, у рамках Федеральної стратегії сталого розвитку країни на 2019–2020 рр. уряд Канади підтримує бачення, що країна є однією з найзеленіших у світі. Позиції Канади щодо основних проблем реалізації

вказаної стратегії багато в чому схожі з позиціями інших західних країн. Наявність загальних ризиків і викликів, актуальних для всієї світової спільноти, створює об'єктивну необхідність зближення позицій. Деякі відмінності можуть

бути зумовлені особливостями економічного та соціального розвитку, внутрішньополітичного процесу, власними геополітичними інтересами, а також ступенем актуальності конкретної проблеми для Канади.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мнацакарян А.Г., Харин А.Г. Принципы устойчивого развития в управлении компанией. *Социально-экономические явления и процессы*. 2016. № 10. Т. 11. URL : <https://cyberleninka.ru/article/v/printsiyu-ustoychivogo-razvitiya-v-upravlenii-kompaniey> (дата звернення: 05.11.2019).
2. The 2030 Agenda for Sustainable Development. *United Nations*. URL : <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300> (дата звернення: 05.11.2019).
3. Назаретян А.П. Демографическая утопия «устойчивого развития». *Общественные науки и современность*. 1996. № 2. С. 145–152.
4. Свистун Л.А., Рожко А.А. Стратегічні засади забезпечення сталого розвитку економіки України. *Молодий вчений*. 2016. № 12(39). С. 861–869.
5. Зеленков А.И. Устойчивое развитие как концепт и социальная технология. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2015. № 60. С. 25–36.
6. Евдокимов В.В. Анализ устойчивого развития стран Большой семерки. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. Вип. 1(22). С. 109–121.
7. Поліщук В.Г., Захарчук О.М. Фінансове забезпечення сталого розвитку Канади: досвід для України. *Економічний форум*. 2016. № 2. С. 286–294.
8. Сахаров А.Г. Приоритеты стран – членов «Группы двадцати» по ключевым проблемам глобального управления. *Вестник международных организаций*. 2012. № 4(39). С. 85–96.
9. A Federal Sustainable Development Strategy for Canada 2019 to 2022. *Environment and Climate Change Canada Public Inquiries Centre*. URL : http://www.fdsd-sfdd.ca/downloads/FSDS_2019-2022.pdf (дата звернення: 07.11.2019).
10. Progress Report on the 2016 to 2019 Federal Sustainable Development Strategy. *Environment and Climate Change Canada Public Inquiries Centre*. 2018. URL : http://publications.gc.ca/collections/collection_2018/eccc/En4-136-2019-eng.pdf (дата звернення: 07.11.2019).
11. The Global Competitiveness Report 2017-2018. The World Economic Forum. Geneva. 2017. URL : <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf> (дата звернення: 08.11.2019).
12. Miller T., Kim A., Roberts J. 2018 Index of Economic Freedom. The Heritage Foundation. 2018. URL : https://www.heritage.org/index/pdf/2018/book/index_2018.pdf (дата звернення: 08.11.2019).
13. 2018 Environmental Performance Index. *Yale Center for Environmental Law & Policy, Yale University*. URL : <https://epi.envirocenter.yale.edu/downloads/epi2018policymakerssummary01.pdf> (дата звернення: 10.11.2019).
14. Human Development Indices and Indicators: 2018 Statistical Update. *United Nations Development Programme*. 2018. URL : http://hdr.undp.org/sites/default/files/2018_human_development_statistical_update.pdf (дата звернення: 11.11.2019).
15. Expat Insider 2018: Continuity versus Change. *InterNations*. 2018. URL : https://cms-internationsgmbh.netdna-ssl.com/cdn/file/cms-media/public/2018-09/Expat-Insider-2018_The-InterNations-Survey.pdf (дата звернення: 11.11.2019).

REFERENCES:

1. Mnatsakaryan A.G., Kharin A.G. (2016) *Printsiyu ustoychivogo razvitiya v upravlenii kompaniey* [Principles of sustainable development in company management] *Sotsial'no-ekonomicheskie yavleniya i protsessy* [Socio-economic phenomena and processes] (electronic journal) No10. Т. 11. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/v/printsiyu-ustoychivogo-razvitiya-v-upravlenii-kompaniey> (accessed: 05.11.2019).
2. The 2030 Agenda for Sustainable Development. *United Nations*. Available at: <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300> (accessed: 05.11.2019).
3. Nazaretyan A. P. (1996) Demograficheskaya utopiya «ustoychivogo razvitiya» [The demographic utopia of "sustainable development"] *Social sciences and modernity*. No. 2. P. 145-152.
4. Svystun L.A., Rozhko A.A. (2016) Strategichni zasady zabezpechennja stalogo rozvytku ekonomiky Ukrainy [Strategic ambush the protection of the steel economy of Ukraine] *Young introductory*. No. 12 (39). P. 861-869.
5. Zelenkov A.I. (2015) Ustoychivoe razvitie kak kontsept i sotsial'naya tekhnologiya [Sustainable development as a concept and social technology] *Humanitarian newsletter ZDIA*. No. 60. P. 25-36.
6. Evdokimov V.V. (2012) Analiz ustoychivogo razvitiya stran bol'shoy semerki [Analysis of the sustainable development of the G7 countries] *Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*. No. 1 (22). P. 109-121.

7. Polishhuk V.Gh., Zakharchuk O.M. (2016) Finansove zabezpechennja stalogho rozvytku Kanady: dosvid dlja Ukrainy [The financial security of Canada's steel development: more for Ukraine] *Economic forum*. No. 2. P. 286-294.

8. A Federal Sustainable Development Strategy for Canada 2019 to 2022. *Environment and Climate Change Canada Public Inquiries Centre*. Available at: http://www.fsds-sfdd.ca/downloads/FSDS_2019-2022.pdf (accessed: 07.11.2019).

9. Progress Report on the 2016 to 2019 Federal Sustainable Development Strategy (2018) *Environment and Climate Change Canada Public Inquiries Centre*. Available at: http://publications.gc.ca/collections/collection_2018/eccc/En4-136-2019-eng.pdf (accessed: 07.11.2019).

10. The Global Competitiveness Report 2017-2018 (2017) The World Economic Forum. Geneva. Available at: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf> (accessed: 08.11.2019).

11. Miller T., Kim A., Roberts J. (2018) 2018 Index of Economic Freedom. The Heritage Foundation. Available at: https://www.heritage.org/index/pdf/2018/book/index_2018.pdf (accessed: 08.11.2019).

12. 2018 Environmental Performance Index. *Yale Center for Environmental Law & Policy, Yale University*. Available at: <https://epi.envirocenter.yale.edu/downloads/epi2018policymakerssummaryv01.pdf> (accessed: 10.11.2019).

13. Human Development Indices and Indicators: 2018 Statistical Update (2018) *United Nations Development Programme*. Available at: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2018_human_development_statistical_update.pdf (accessed: 11.11.2019).

14. Expat Insider 2018: Continuity versus Change (2018) *InterNations*. Available at: https://cms-internationsgmbh.netdna-ssl.com/cdn/file/cms-media/public/2018-09/Expat-Insider-2018_The-InterNations-Survey.pdf (accessed: 11.11.2019).